

ЭФЕКТНЫ І ЭФЕКТЫЎНЫ ЎРОК

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

А які ўрок можна назваць выніковым? Па логіцы, той, які забяспечвае добры вынік. Урок, на якім дасягнута мэта (па магчымасці, усімі навучэнцамі), можна лічыць выніковым. Але далёка не любы выніковы ўрок з'яўляецца эфектыўным. Калі на яго падрыхтоўку і правядзенне выдаткавана зашмат рэсурсаў, нерваў, часу, матэрыялаў, ён можа быць выніковым, але не будзе эфектыўным.

Мая знаёмая настаўніца працавала вельмі вынікова, калі ацэньваць яе дасягненні па пэўных маркерах: яе выхаванцы перамагалі на розных алімпіядах і інтэлектуальных спаборніцтвах, мелі добрыя вынікі на ЦТ, але ўвесь свой час яна прысвячала рабоце. І калі выйшла на пенсію, сям'і ў яе не было. А ў педагога абавязкова павінен заставацца час на асабістае жыццё, на хобі і падарожжы, у процілеглым выпадку ён працуе неэфектыўна. Дык ці сінонімы словы «эфектыўны» і «выніковы»? — звярнуўся да ўдзельнікаў EdCamp Belarus Мікалай Запрудскі.

ВЕРА Ў ПОСПЕХ

— Адкрыты ўрок, на падрыхтоўку да якога настаўнік выдаткаваў вельмі шмат рэсурсаў, выніковы, але ён неэфектыўны. Таму што выніковасць — толькі адзін з крытэрыяў эфектыўнасці. Калі мяне запрашаюць на ўрок, на што я звычайна звяртаю ўвагу? Ці працавалі вучні актыўна. Ці ўсе былі ўцягнутыя ў работу. Ці ўяўляе з сябе ўрок сістэму. Ці створана спрыяльнае асяроддзе і псіхалагічны камфорт для дзяцей. Ці забяспечана моцная зваротная сувязь. Магчыма, ёсць і іншыя крытэрыі эфектыўнага ўрока, але гэтыя — галоўныя. Для актыўнай работы вучня на ўроку павінна быць матывацыя, а матывацыя можа з'явіцца, калі дзіця разумее свае патрэбы. Бацька кажа сыну: «Калі ты скончыш чвэрць з адзнакамі не ніжэй за «б», я куплю табе смартфон». Паверце, што стымуляцыя адзнакай працуе зусім нядоўга. А вось матыў, які абаліраецца на патрэбы дзяцей, больш устойлівы.

«Эфектыўны настаўнік ставіцца да выхаванцаў з цеплынёй, падтрымлівае вачыма і ўсмешкай, дае магчымасць для выбару, прымае іх ідэі, арганізуе на ўроку супрацоўніцтва».

Я, на жаль, быў на ўроках, дзе настаўнік рабіў усё насуперак патрэбам вучняў. У дзяцей ёсць патрэба ва ўзаемадзеянні, у пошуку, а не ў атрыманні гатовых ведаў, таму пры падрыхтоўцы да ўрока педагог павінен прадумаць, як ён будзе задавальняць патрэбы сваіх вучняў. Эфектыўны ўрок мае сістэмны характар, і калі мы ставім мэту на ўрок, то павінны прадум-

Мікалай ЗАПРУДСКІ: «Я больш як 30 гадоў выкладаў у школе фізіку, больш за 40 гадоў працую ў АПА. І самай цікавай тэмай для мяне заўсёды быў урок. Усё, чым я займаюся ў акадэміі, такім або іншым чынам звязана менавіта з ім».

маць, якімі метадамі і сродкамі яна будзе дасягнута. Таксама на ўроку павінна быць створана асяроддзе, якое спрыяе навучанню школьнікаў.

Я ўпэўнены, што найлепшы падарунак, якім мы можам падзяліцца з блізкімі, — гэта вера ў яго поспех. Каштуе мала, але дорага цэніцца. Упэўнены, што маладыя настаўнікі сыходзяць са школы пасля двух гадоў работы па размеркаванні не толькі з-за невысокіх заробкаў, адсутнасці перспектывы з жыллём, а ў тым ліку з-за таго, што не адчуваюць падтрымкі. Ім не кажуць: «Я веру ў твой поспех!» ці «У цябе абавязкова будзе дысцыпліна на ўроках». Кіраўнікі павінны натхняць сваіх педагогаў, а тыя — сваіх вучняў. Эфектыўны настаўнік ставіцца да выхаванцаў з цеплынёй, падтрымлівае вачыма і ўсмешкай, дае магчымасць для выбару, прымае іх ідэі, арганізуе на ўроку супрацоўніцтва, знаёміць вучняў з крытэрыямі, па якіх будзе правярцца іх работа. Я ў кожнай школе ў настаўніцкай размясціў бы «Пазітыўны слоўнік настаўніка» — словы і фразы, якія стымуляюць: «Паспрабуй, я ўпэўнены, што ў цябе атрымаецца», «Я ведаю, ты гэта можаш...», «Хутчэй бы ўбачыць, што ў цябе атрымалася!», «Ты на правільным шляху», «Гэта заслужаны поспех, ты добра прапрацаваў», «У цябе зноў атрымалася! Здравава!», «Гэта ідэя нам вельмі дапаможа», «Я бачу, як ты стараешся», «Я давяраю табе гэтую справу» і іншыя. Ці трыццаць фраз, якія хочучы чуць дзеці ад сваіх бацькоў і настаўнікаў: «Ты асаблівы (унікальны)», «Будзь сабой!», «Я табе дапамагу», «Я ганаруся табой», «Не здавайся», «У цябе атрымалася», «Я ў цябе веру», «Я паважаю тваё рашэнне», «Ты зможаш!», «Ты частка каманды», «Табе ёсць чым ганарыцца»... Навучанне не будзе эфектыўным, калі пазбавіць дзіця нават шанцу на поспех. І зусім іншая справа, калі поспехі прызнаюцца і ацэньваюцца: у гэтым выпадку і да абгрунтаванай і канструктыўнай крытыкі навучэнцы паставяцца хутчэй як да карыснай...

«НЕ ДАБЯЖЫМ, ДЫК ХОЦЬ САГРЭЕМСЯ»

Здараецца, што на перапынку падыходзяць вучні і цікавяцца ў настаўніка: «А пра што вы будзеце пытацца?» ці «Што будзе ў нас на кантрольнай?»

«Калісьці і мне задавалі такія ж пытанні. І сёння мне сорамна за свае адказы, — прызнаецца Мікалай Запрудскі. — Я казаў дзецям: «Вучыце ўсё!» А ўсё вывучыць проста немагчыма. І калі мы так кажам, то навучэнцам прасцей увогуле забыцца пра вучобу. Вось чаму важна ўзброіць вучняў крытэрыямі ацэнкі і растлумачыць ім, чаму мы робім на ўроку тое ці іншае, у той ці іншай паслядоўнасці, чаму задаём менавіта такія дамашнія заданні».

Мікалай Запрудскі канстатуе: часта вучні не ведаюць мэты і не могуць зразумець, што яны робяць на тым ці іншым уроку, а 45 хвілін ужо заканчваецца. А калі адкрыць дзецям «таямніцу», навошта яны вучацца, давесці да іх мэту ці дапамагчы яе сфармуляваць, то можна зрабіць іх сваімі саюзнікамі.

— Мэта — гэта ўяўленне аб выніках, якіх мы імкнёмся дасягнуць, а не дэкларацыя намераў настаўніка, — падкрэслівае прафесар. — Нікога не трэба пераконваць у тым, што мэта настаўніка і мэта вучня знешне выглядаюць па-рознаму. Але вельмі важна, каб яны ўказвалі на плануемы вынік дзейнасці. Настаўніку трэба «перакласці» мэту на даступную вучню мову. Мэта не можа быць фармальнай! І, канешне, яна павінна быць дасягальнай за 45 хвілін — да моманту, калі празвініць званок. Вельмі ўдалы варыянт — стварэнне праблемнай сітуацыі, калі навучэнцы прыходзяць да высновы, што для яе вырашэння неабходна штосьці ведаць і ўмець. І гэта «штосьці» яны называюць самі. Такім чынам школьнікі самастойна вызначаюць сваю мэту.

Беларускія педагогі вольна ўжо больш як адзінаццаць гадоў укараняюць на сваіх уроках актыўную ацэнку. (У Еўропе гэта тэхнало-

гія вядомая пад назвай Formative Assessment, або дынамічнае, ці фарміруючае ацэньванне).

Аўстралійскі прафесар Джон Хэці распрацаваў своеасаблівы «барометр», які паказвае ўплыў канкрэтных фактараў на навучанне. Чым вышэйшае значэнне паказчыка, тым большы ўплыў на якасць навучання аказвае гэты момант. Высветлілася, напрыклад, што ў найменшай ступені на якасць уплываюць дамашнія заданні, індывідуалізацыя навучання, колькасць вучняў у класе, падзел на групы па здольнасцях і паўторнае навучанне (пакіданне вучня на другі год). А найбольш высока Джон Хэці ацэньвае існаванне зваротнай сувязі паміж настаўнікам і вучнем (толькі разгорнутая зваротная сувязь істотна карэлюе з высокімі дасягненнямі), ну і, вядома, настаўніцкія чаканні. Педагог павінен верыць, што ўсе дзеці могуць вучыцца і развівацца, што навучальныя вынікі любога з іх могуць змяніцца да лепшага, бо не з'яўляюцца раз і назаўсёды зададзенай велічыняй.

«У педагога абавязкова павінен заставацца час на асабістае жыццё, на хобі і падарожжы, у процілеглым выпадку ён працуе неэфектыўна».

Прыхільнікі філасофіі актыўнай ацэнкі выкарыстоўваюць абрэвіятуру «НаШтоБуЗУ» — гэта крытэрыі ацэнкі, інфармацыя для вучняў — «на што настаўнік будзе звяртаць увагу», так бы мовіць, «контракт» паміж вучнем і педагогам на канкрэтны ўрок.

Калі педагог адразу вызначае крытэрыі поспеху, вучань дакладна ведае, якую работу ён павінен выканаць, якія будуць чаканні настаўніка, а настаўнік не мае праблем з ацэньваннем работы вучня. Бываюць урокі, на якіх дзеці працуюць па прынцыпе «калі не дабяжым, дык хоць сагрэемся» — ці наогул не ведаюць, куды і навошта бегчы. А «НаШтоБуЗУ» — гэта маркеры, каб вызначыцца, ці не збіліся са шляху да мэты, з імі і вучань адчувае сябе на ўроку больш упэўнена.

— Тэма ўрока — верш Максіма Багдановіча «Санет» («Замёрзла ноччу шпаркая крыніца...», — прыводзіць прыклад Мікалай Запрудскі. — НаШтоБуЗУ? На ўменне выразна чытаць верш (з вызначэннем паўз і пастаноўкай націскаў), на веданне відаў лірыкі, на ўменне аналізаваць верш (ведаць тры спосабы стварэння яскравага вобраза крыніцы).

ПРАВІЛА НЕПАДЫМАННЯ РУКІ

— Не менш важнае мастацтва — ўменне працаваць на ўроку з пытаннямі, у прыватнасці ключавымі. Гэта той «крючок», які чапляе ўвагу вучня і не адпускае, пакуль задача не будзе вырашана. Настаў-

нік павінен быць прыкладам для вучняў у пастаноўцы пытанняў, бо немагчыма стаць паспяховым у жыцці без умення іх задаваць, — падкрэслівае прафесар. — Бізнес таксама пачынаецца з пастаноўкі пытанняў. Трэба ставіць адкрытыя пытанні, без гатовага адказу, яны павінны абуджаць цікавасць, падштурхоўваць да разважанняў, уцягваць і матываваць, ствараць пазнавальную напружанасць на ўроку. І абавязкова трэба даць час на пошук адказаў. Майце на ўвазе, што як толькі хтосьці ў класе падымае руку, усе астатнія тут жа расслабляюцца і перастаюць думаць, таму што выклікаюць таго, хто ўжо ведае адказ. Таму многія з настаўнікаў, якія вучыліся на курсах актыўнай ацэнкі, карыстаюцца правіламі непадмання рукі і выклікаюць вучняў да адказаў з дапамогай жэраба, напрыклад, шляхам выцягвання палосак з прозвішчамі. Правіла непадмання рукі змяняе для вучняў верагоднасць адседзецца, так бы мовіць, у глядзельнай зале, нават калі ідзе работа ў групе.

Ну і самы важны складнік эфектыўнага ўрока, як ужо казалі вышэй, — гэта пісьмовая або вусная зваротная сувязь. Проста сказаць «тут дрэнна, тут дрэнна і тут дрэнна» няправільна. Замест адзнакі ў балах настаўнік каментуе дзейнасць вучня і яе вынікі, што заахвочвае да далейшай работы. Крытэрыяльная (у дапаўненне да бальнай) ацэнка — адзін з асноўных прынцыпаў тэхналогіі актыўнай ацэнкі. «Зваротная сувязь — гэта магчымае выратаваць і вярнуць у адукацыйны працэс найбольш слабы вучняў, бо дзецям нецікава, калі ў класе адбываецца разбор толькі найбольш тыповых памылак. Кожны хоча чуць найперш пра сябе — пра свае поспехі і няўдачы, — падкрэслівае Мікалай Запрудскі. — Калі выкарыстоўваць зваротную сувязь толькі эпізадычна, то пазітыўнага эфекту чакаць не давядзіцца. А яшчэ трэба распрацаваць стратэгію: дзе мы ставім адзнаку, а дзе забяспечваем вучню зваротную сувязь...»

Добры каментарый павінен быць звязаны з крытэрыямі «НаШтоБуЗУ» і ўключаць чатыры абавязковыя элементы: падкрэсліванне станоўчых бакоў работы вучня, указанне на тое, што павінна быць выпраўлена, над чым трэба працаваць дадаткова, падказкі, як гэта можна зрабіць, і парады, у якім кірунку вучань павінен працаваць далей.

«Эфектыўна навучаць можа толькі эфектыўны настаўнік, — кажа Мікалай Запрудскі. — Мушу канстатаваць, што не кожны педагог здольны паставіць у цэнтр урока вучня з яго патрэбамі. Многім цяжка адмовіцца ад стэрэатыпаў, якія складваліся дзесяцігоддзямі. Для таго каб адбыліся змены ў школе, трэба, каб сам настаўнік пажадаў змяніцца. Таму вучыцеся, чытайце, камунікуйце з калегамі, спрабуйце, завабуйце аднадумцаў — і поспех абавязкова прыйдзе».

Надзея НІКАЛАЕВА.

Открытое акционерное общество «Дорожно-строительный трест № 3» – продавец (организатор аукциона) 9 февраля 2021 года в 11.20 проводит повторный открытый аукцион по продаже имущества

№ п/п	Сведения о предмете аукциона	Начальная цена продажи со снижением на 40% бел. руб., без НДС	Место нахождения имущества	Сумма задатка, бел. руб.
Лот № 1	асфальтоукладчик S-750, 2003 г.в.	24600,00	Могилевская область, г. Бобруйск, ул. Гоголя, 156	2460,00

1. Наименование продавца – организатора аукциона, его место нахождения и контактные телефоны: ОАО «ДСТ № 3», г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, тел.: 23-64-24, 28-41-00.

2. Дата, время и место проведения аукциона: 9 февраля 2021 в 11.20 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, каб. 34.

3. Порядок, в соответствии с которым проводится аукцион: Положение о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества, находящегося в собственности ОАО «ДСТ № 3» от 13.04.2017 г. При подаче заявления лицо, желающее принять участие в аукционе, подписывает с ОАО «ДСТ № 3» соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

4. Реквизиты текущего (расчетного) счета, на который должна быть перечислена сумма задатка: р/с BY54BPSB3012119410119330000 код BPSBYY2X в региональной дирекции № 600 ОАО «БПС-Сбербанк», УНП 700049607, ОКПО 03454762.

5. Место, дата и время окончания приема заявлений на участие в аукционе с прилагаемыми к ним документами: 21.02.2021 г., Могилев, ул. Космонавтов, 23, кабинет 33; дата: 05.02.2021 г.; время: 17.00.

6. Срок возможного снятия имущества с аукциона: за 3 дня до даты проведения аукциона.

7. Сроки подписания договора купли-продажи: договор купли-продажи имущества должен быть подписан победителем аукциона (претендентом на покупку) в редакции организатора аукциона после возмещения затрат на организацию и проведение аукциона и предоставления организатору аукциона копий платежных документов, но не позднее 5 рабочих дней. Возмещение затрат на организацию и проведение аукциона: в течение 10 рабочих дней после утверждения протокола.

8. Извещения о проведении открытого аукциона по продаже имущества ОАО «ДСТ № 3» размещены в газете «Звязда», на сайте ОАО «ДСТ № 3»